

EXPERIÈNCIES DE PEDAGOGIA SOCIAL

Experiències d'alfabetització: Osona, Castelldefels, La Mina (núm. 12, 1990)

Club Infantil Juvenil Bellvitge (núm. 13, 1991, 19962)

L'Escola del Baix (núm. 16, 1991)

Casal Infantil i Juvenil de Marianao (núm. 19, 1991, 19952)

Col·lectiu de Cultura Popular de Sant Vicenç dels Horts (núm. 31, 1993)

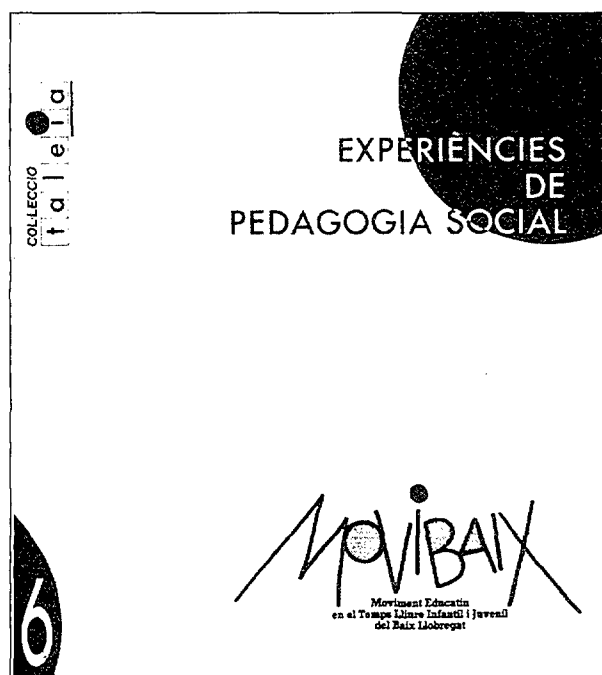
Centre Esclat-Bellvitge (núm. 33, 1993, 19962)

Grup de Solidaritat Akwaba (núm. 43, 1996)

Col·lecció "Taleia". Barcelona: Fundació Serveis de Cultura Popular

Ressenyes

MERCÈ RENOM I PULIT

Encara que amb una mica de retard, és important donar a conèixer aquesta col·lecció i, encara més, les experiències que recull, anomenades "de pedagogia social". Set d'aquestes experiències se situen (o es van situar, en el cas d'experiències finides) al territori del Baix Llobregat i l'Hospitalet. Són les d'alfabetització a Castelldefels, les accions amb infants i joves a Bellvitge (l'Hospitalet) i Marianao (Sant Boi de Llobregat), la formació d'educadors en el lleure a l'Escola del Baix, del Movibaix (amb seu a Sant Feliu de Llobregat), i la solidaritat entre l'Hospitalet i el Tercer Món. Comentarem cada una d'aquestes experiències de manera individual, a partir de la informació que dona el corresponent volum de la col·lecció

"Taleia" de la Fundació Serveis de Cultura Popular. Aquesta Fundació va ser creada l'any 1977 amb la voluntat d'afavorir i ajudar les iniciatives col·lectives orientades a desenvolupar valors democràtics, nacionals i de justícia social; i avui forma part del conjunt de fundacions privades i independents que fa uns anys van fusionar-se a l'entorn de la Fundació Jaume Bofill. "Amb la col·lecció d'opuscles Taleia, la Fundació Serveis de Cultura Popular pretén fer conèixer les nombroses i variades experiències de pedagogia social que es realitzen al nostre país, sovint poc conegudes i reconegudes", llegim en les contracobertes dels llibres que comentem. El projecte general defineix unes línies prioritàries quadriennals que en l'actualitat es concreten a l'entorn de programes de "ciutadania i educació". Es proposa ajudar les actuacions d'entitats que treballen en l'àmbit de la intervenció socioeducativa, l'intercanvi d'experiències i la innovació. La col·lecció "Taleia" va ser creada fa deu anys per fer difusió d'aquestes iniciatives diverses en l'educació especialitzada, l'animació sociocultural, l'educació ambiental, la formació d'adults i l'educació en el temps lliure. Comentem els volums que fan referència al Baix Llobregat i a l'Hospitalet.

El número 12 (1991) va ser redactat pel seminari d'alfabetització del grup Trama i recollia, entre d'altres, una experiència duta a terme pels Grups d'Alfabetització Comunitària de Castelldefels. A l'opuscle s'hi troben les reflexions posades en comú amb altres grups que actuaven en la mateixa línia i se centren en tres aspectes: què es fa i com es fa, com s'ava-lua i quines qüestions resten pendents. També aporta consideracions sobre l'entorn social, les trajectòries vitals i les responsabilitats de la col·lectivitat respecte de determinats dèficits de formació d'adults.

L'experiència de Castelldefels, narrada amb interessants detalls, posa de manifest l'acció iniciada l'any 1985 per quatre amics preocupats pel fet que en aquell moment un 43% de la població de més de 25 anys no tingués cap certificat escolar, i un 90% de la d'entre 45 i 64 anys tampoc. Aleshores només hi havia una escola d'adults i era poc concorreguda. Tanmateix, no era l'analfabetisme en si mateix el que preocupava aquells joves, sinó el fet que les persones que el patien estaven limitades per al seu propi desenvolupament i el desenvolupament de la comunitat. La seva reflexió i les seves anàlisis els van dur a la conclusió que calia organitzar la formació d'adults de manera diferent, comunitària, en locals no escolars, a cada barri, en base a l'interaprenentatge, amb monitors propers. I s'hi van implicar de manera voluntària. L'any 1990, en el moment de la redacció de l'opuscle que comentem, l'experiència era valorada molt positivament i era protagonitzada per unes noranta persones adultes, majoritàriament dones, amb l'ajut d'una dotzena de monitors i monitores.

El volum número 13 (1991 i 1996) de la col·lecció "Taleia" recull l'experiència del Club Infantil i Juvenil Bellvitge, que s'implica en el barri amb resultats molt positius. Es tracta d'una associació que va ser reconeguda l'any 1986, tot i haver estat creada el 1969. Tenia com a objectiu l'educació d'infants i adolescents de Bellvitge en el seu temps lliure, amb una "actitud creativa, solidària, crítica i compromesa, amb la voluntat de treballar activament per a la transformació de la societat". En el text que comentem hi ha una breu història del barri i del Club, nascut a l'empara de la parròquia de la Mare de Déu de Bellvitge. Des de l'inici es van dur a terme diverses iniciatives (sessions de cinema, colònies d'estiu, activitats de caps de setmana i de tardes), destinades primer només als nens i a partir del curs 1971-1972 també adreçades a les nenes, en coeducació. Entre el 1975 i el 1977, el Club va participar en la lluita per la millora del barri, juntament amb altres entitats. Més tard, durant el curs 1980-1981, va posar en funcionament una ludoteca i l'any següent estrenà nous locals. També va col·laborar en la fundació del Movibaix. En la dècada dels noranta, es van dur a terme activitats per a disminuïts psíquics adults, entenent-les com una ampliació de la funció "d'integració en la diversitat" que inspirava les seves accions vers els infants. L'any 1994 l'entitat va celebrar el 25è aniversari i l'any següent va rebre la Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya.

Un altre volum, el número 16 (1991), està dedicat a l'Escola del Baix, vinculada al Movibaix. És una esco-

la de formació de monitors i un centre d'investigació i documentació sobre l'educació en el lleure infantil i juvenil, establerta a la comarca del Baix Llobregat (reconeguda l'any 1984). El llibre, editat el 1991, presenta els objectius i les opcions pedagògiques adoptades, fa una anàlisi de la formació d'educadors en el lleure a Catalunya i en altres àmbits i aporta un balanç de la seva activitat, que en el moment de la publicació acollia uns tres-cents alumnes l'any.

El volum número 19 (1991 i 1995) exposa l'experiència del Casal Infantil i Juvenil de Marianao, a Sant Boi de Llobregat, iniciada l'any 1976 i vinculada als anys vuitanta a l'Associació de Veïns El Poblet, també de Marianao. En l'opuscle, després d'una breu explicació de la ciutat i del barri on se situa el Casal, es fa una detallada explicació dels orígens del Casal i de les mobilitzacions que van dur-se a terme per tal d'obtenir un estatge que havien decidit ocupar l'any 1985, perquè estava abandonat i afectat per irregularitats urbanístiques. L'any 1995 el Casal era un centre de gran activitat social i educativa, amb tallers diversos (guitarra, ràdio, informàtica, fotografia, arts plàstiques, esports, etc.), ludoteca, acolliment de grups autònoms (de teatre, de redacció d'una revista, d'escalada, etc.), biblioteca, cursos ocupacionals, entre d'altres. A més, des del Casal s'oferien serveis a les escoles, com la gestió de menjadors, de guarderia infantil les hores prèvies a l'horari escolar, tallers, monitors per a colònies, etc.

El Col·lectiu de Cultura Popular de Sant Vicenç dels Horts, creat l'any 1982, és l'objecte del volum 31 de la col·lecció "Taleia" (1993). Com en altres opuscles, la iniciativa d'un grup d'educadors (ensenyants o animadors de grups juvenils) s'emmarca en l'evolució de la localitat, que l'any 1981 tenia un 60% de població immigrada de diferents zones de la geografia espanyola. La iniciativa volia "formar, informar i donar suport, sobretot a la gent jove". El projecte es plantejava treballar per un model de persona i de societat humana, justa i compromesa. I va actuar a prop dels joves en atur (pels seus diversos cursos, fins a l'any 1993, havien passat més de mil joves), de les minories ètniques i de joves en situació de risc. L'anàlisi que presenten permet conèixer diferents aspectes d'aquesta iniciativa.

El volum número 33 (1993 i 1996) està dedicat al Centre Esclat-Bellvitge, una entitat sense afany de lucre que va ser creada l'any 1978 i que els anys noranta tenia tres àmbits d'actuació preferencial: l'esplai, l'aula taller i la formació ocupacional. Els destinataris

de les activitats del Centre eren els infants i els joves del barri, amb una atenció especial als col·lectius d'inadaptats i a la població en situació de risc. En la publicació es presenten els orígens, els projectes i, de manera més concreta, les activitats del curs 1995-1996.

Finalment, el volum 43 de la col·lecció (1995) dona a conèixer el Grup de Solidaritat Akwaba ('benvingut' en baoulé, una llengua del centre de la Costa d'Ivori), creat l'any 1992 al barri de Collblanc-Torrassa de la ciutat de l'Hospitalet per impulsar projectes de solidaritat. La iniciativa va sorgir de l'experiència de treball dels joves de Truc i dels monitors de l'Agrupament Escolta Arrels. Joves i adults han col·laborat i organitzat campanyes humanitàries i accions puntuals destinades a gent necessitada de

l'Hospitalet i del Tercer Món. En l'opuscle s'expliquen alguns dels programes d'actuació emmarcats en diverses àrees: cooperació local (immigrants, habitatges, gent gran, pedagògica), cooperació internacional (projectes, cooperadors, trameses) i difusió i serveis.

En definitiva, la col·lecció presenta un conjunt d'iniciatives educatives, solidàries i de compromís social i personal, que s'emmarquen en moments determinats, en territoris i circumstàncies concretes i que en alguns casos encara es mantenen en acció. El fet que les diferents experiències hagin estat recollides en els volums que comentem les fa visibles, de manera que ajuden el lector a entendre processos sociohistòrics recents i poden servir de model per a altres col·lectius amb inquietuds similars.

Ressenyes